दृष्टं द्वयोः सदृशयोः खलु येन रूपं
शक्तो भवेद्यदि स एव परं तु नान्यः ॥३९॥

अद्यापि मे मम तां परिग्रहं पत्नीं जगति संसारे वर्णयितुं गुणातिशयं ज्ञापयितुं कश्चित् कोऽपि न शक्तोऽस्ति । कथं भूतां तां । अपृष्टसदृशीं न दृष्टा सदृशी तुल्या यस्याः सा तां । तर्हि वर्णयितुं कः शक्तः इत्याह । खलु निश्चये येन द्वयोर् उभयोः सदृशयोः रूपं दृष्टं स एव परं केवलं यदि शक्तो भवेत् न तु अन्यः कश्चित् तस्या रूपं वर्णयितुं शक्तो भवेद् इत्यर्थः । परिग्रहशब्दो ऽजहल्लिंगः पत्नीवाचकः पुंसि वर्तते ॥३९॥

अद्यापि तां नयनकज्जलमिश्रमश्रु
विश्रान्तकर्णयुगलं दधतीं विरुष्टां ।
कान्तां स्मरामि घनपीनपयोधराढ्यां
श्यामामनल्पगुणगौरवशोभमानां ॥४०॥

अद्यापि इदानीं अपि तां कान्तां स्मरामि । कथं भूतां तां । अश्रु नेत्रजलं दधतीं धरयन्तीं । कथं भूतं अश्रु । नयनकज्जलमिश्रं नयनकज्जलेन लोचनाञ्जनेन मिश्रं मिलितं । पुनः कथं भूतं । विश्रान्तकर्णयुगलं कर्णयुगले श्रवणद्वये विश्रान्तं उपगतं विश्रान्तकर्णयुगलं तत् । पुनः कथं भूतां । विरुष्टां विशेषेण रुष्टा विरुष्टा सा तां । पु° । घनपीनपयोधराढ्यां घनौ कठिनौ पीनौ स्थूलौ पयोधरौ कुचौ ताभ्यां आढ्यायुक्ता तां । पु° । श्यामां अप्रसूतां मधुरभाषिणीं वा । तद् उक्तं ।

श्यामा च श्यामवर्णा च श्यामा मधुरभाषिणी ।
अप्रसूता भवेच्छ्यामा श्यामा षोडशवर्षिकी ॥४०॥

अद्यापि निर्मलशरच्छशिगौरकान्ति
चेतो मुनेरपि हरेत् किमुतास्मदीयं ।
वक्त्रं सुधारसमयं यदि तत् प्रपद्ये
चुम्बाम्यहं न विरहो व्यथते मनो मे ॥४१॥

अद्यापि इदानीं अपि अहं यदि तत् वक्त्रं वदनं प्रपद्ये प्राप्नोमि तर्हि तथा चुंबामि अन्योन्यवक्त्रपुटयोगं करोमि । तथा कथं । यथा वियोगो विरहो मम मनो न व्यथयते पीडयति । तत् किं वक्त्रं । यद् वक्त्रं मुनेर् अपि निःस्पृहस्यापि चेतो हरेत् आकर्षति अस्मदीयं चेतो हरेत् किमुत । अत्र किं वक्तव्यं । कथं भूतं वक्त्रं । निर्मलशरच्छशिगौरकान्ति निर्मलो मलशून्यो यः शरच्छशी शरच्चन्द्रः तद्वत् कान्तिर् यस्य तत् । पु° । सुधारसमयं अमृतरसविकारं तत् ॥४१॥